

Disciplina de filozofie (cond. conf. T. Pop, doctor în filozofie)
a I. M. F. Tîrgu Mureş

PROBLEME ALE OCROTIRII SĂNĂTĂȚII ÎN OPERA LUI V. I. LENIN

T. Pop

V. I. *Lenin*, dascăl și genial conducător al proletariatului, cu spiritul mereu novator, cu o fascinantă putere de înțelegere a realității a abordat probleme de importanță majoră pentru întreaga omenire. Avînd mereu în atenție problemele generale ale eliberării omului de orice fel de exploatare, el a manifestat un viu interes pentru îmbunătățirea stării de sănătate a clasei muncitoare, inclusiv pentru asigurările sociale.

Întreaga activitate a lui *Lenin*, străbătută de un cald și vibrant umanism, se caracterizează și prin grija deosebită pentru sănătatea omului, grijă atestată de contemporani, de colaboratorii săi apropiați (unii dintre ei medici) precum și de multe pasaje din operele leniniste. Preocupările lui *Lenin* în această direcție se intensifică mai ales în perioada cînd se afla în fruntea tînrului stat sovietic, care, pe lîngă numeroasele și dificilele probleme ce le avea de rezolvat, se găsea și în fața organizării în condiții noi, de pionerat a sistemului de ocrotire a sănătății publice.

Preocupat asiduu de problemele organizării și conducerii luptei clasei muncitoare, încă în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, *Lenin* a abordat și asemenea aspecte majore din viața oamenilor muncii cum sînt: asigurările sociale, condițiile de muncă și locuit, protecția sanitară a femeii și a copiilor etc. Studiind condițiile crunți exploatați capitaliste a clasei muncitoare și țărănimii în Rusia țaristă, *Lenin* s-a folosit pe larg de statisticile din zemstve și de lucrările unor medici (mai ales ale medicului *Tezeacov*). În lucrarea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia” scrisă în anii 1896—1899, pe lîngă analiza amănunțită a sistemului de exploatare a proletariatului și țărănimii, o mare atenție se acordă unor probleme referitoare la nivelul de trai, condițiile igienice și sanitare, asigurările sociale, munca femeilor și copiilor etc. Lucrarea scoate cu tărie în evidență condițiile neigienice în care se lucra datorită aglomerării, frigului, insuficienței alimentației, duratei zilei de muncă (care se prelungea la 12 1/2—15 ore în „industria mică” și 11—12 ore în „industria mare”) — precum și lipsa asigurărilor sociale. Ceva mai tîrziu, în perioada de cristalizare a strategiei și tacticii leniniste de luptă a proletariatului problemele sanitare nu au fost de loc neglijate. În anul 1902 cînd se elabora programul partidului *Lenin* acordă un loc important problemelor apărării sănătății muncitorului, asigurării lui în caz de boală și pierdere a capacității de muncă pe care le considera drept condiție „... pentru a feri clasa muncitoare de degenerare fizică și morală, precum și pentru a face să crească capacitatea sa de luptă în vederea eliberării sale...”.¹ Astfel, programul Partidului a pus bazele teoretice ale viitoarei ocrotiri a sănătății publice în condițiile socialismului.

Această preocupare pe linia îmbunătățirii stării de sănătate și a asigurărilor sociale este continuată cu perseverență, ea fiind dezbătută cu fermitate și în 1912 la Conferința a VI-a generală („de la Praga”) a P.S.D.M.R. În rezoluția prezentată de către *Lenin* conferinței se consacră un capitol problemelor

¹ V. I. *Lenin*, Opere complete, vol. 6, Ed. Politică București 1961, pag. 204.

respective. Rezoluția consideră (în acele condiții din Rusia — nota noastră) că cea mai bună formă de asigurare a muncitorilor este aceea a asigurărilor de stat organizate pe principii: muncitorii să fie asigurați în toate cazurile de pierdere a capacității de muncă (accident de muncă, boală, bătrînețe, invaliditate); muncitoarele, în afară de aceasta, și în caz de sarcină și de naștere), asigurările trebuie să cuprindă pe toți salariații și familiile lor etc. Considerându-se că lupta pentru asigurările sociale trebuie legată de „sarcinile noastre socialiste fundamentale” în rezoluție se subliniază că: „Condiția indispensabilă pentru înfăptuirea unei reforme a asigurărilor sociale care să corespundă într-adevăr intereselor proletariatului este răsturnarea definitivă a tarismului și cucerirea condițiilor pentru lupta de clasă liberă a proletariatului”.² Așadar, lupta pentru ocrotirea sănătății oamenilor muncii este subordonată scopului principal al luptei proletariatului, desființarea exploatării.

Faptul că în atenția lui *Lenin* se aflau în permanență aceste probleme reiese și din recenzia scrisă de el în anul 1913 asupra unei cărți despre protecția muncii și igienă în Rusia, carte pe care o apreciază pentru că „... oferă un mare număr de date statistice prețioase în legătură cu o serie de probleme din viața muncitorească... munca femeilor și a copiilor, ziua de muncă și salariul, condițiile sanitare și de protecție a muncii, bolile și mortalitatea în rândurile muncitorilor, alcoolismul, asigurarea muncitorilor etc.”. Deși critică unele lipsuri ale cărții, autorul recenziei o recomandă spre folosință la „...toți aceia care se interesează de problema muncitorească, toate uniunile sindicale, de asigurări sociale”.³

După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, îndeplinind munca grea de conducător al statului sovietic, *Lenin* a urmărit și s-a interesat îndeaproape de problemele asistenței sanitare a răniților din Armata Roșie, de munca muncitorilor sanitari pe front și în spatele frontului, de organizarea noului sistem de ocrotire a sănătății, cât și de pregătirea cadrelor necesare în acest domeniu. Înseși principiile fundamentale ale sistemului socialist de ocrotire a sănătății au fost formulate cu ajutorul său principal și direct.⁴ *Lenin* a contribuit prin sfaturile sale la lupta împotriva haosului și dezordinii ce se manifestau în domeniul muncii sanitare. Încă în condițiile deosebit de grele ale războiului civil el a arătat locul pe care trebuie să-l ocupe ocrotirea sănătății în cadrul general al construcției socialiste. „Trebuie jertfit totul pentru a salva existența muncitorului...” suna chemarea lui înflăcărată în acea perioadă. „Într-o țară ruinată, prima sarcină este salvarea celui ce muoște... Dacă el va supraviețui vom salva și vom reface totul”, de aceea „... sarcina noastră principală, fundamentală este de a păstra viața muncitorului, de a salva pe muncitor.”⁵

În octombrie 1917, când se punea problema sfărâmării vechiului aparat de stat, inclusiv vechea mașină medicală birocratică, *Lenin* s-a interesat îndeaproape de crearea noului organ central al ocrotirii sănătății, de formarea cadrelor sanitare, de atragerea corpului medical existent de partea puterii sovietice și izolarea elementelor reactionare. Nașterea Comisariatului poporului pentru sănătate care să organizeze și să conducă această importantă activitate a statului sovietic după cum afirmă N. A. Samașco — unul din teoreticienii de bază ai sistemului socialist de ocrotire a sănătății⁶ — se datorcă ajutorului ferm al lui *Lenin*.

² V. I. *Lenin*, Opere complete, vol. 21, Ed. Politică, București 1963, pag. 155.

³ V. I. *Lenin*, Opere complete, vol. 24, Ed. Politică, București 1964, pag. 300.

⁴ *Vospominaniia medicov o V. I. Lenine* Izd. „Medițina” Moscva 1969, pag. 83.

⁵ V. I. *Lenin*, Opere complete, vol. 38, Ed. Politică, București, 1966, pag. 358—359.

⁶ *Vospominania medicov o V. I. Lenine*, pag. 81.

Lupta pentru apărarea sănătății poporului, pentru înlăturarea epidemii-
lor avea în concepția leninistă aceeași semnificație ca și lupta de pe frontul
militar sau de pe frontul economic. În toamna anului 1919, cînd războiul civil se
aprofia de sfîrșit un nou dușman amenința tînăra putere sovietică, provo-
cînd numeroase jertfe — tifosul exantematic. La al VII-lea Congres general
al Sovietelor din Rusia atrăgînd atenția asupra pericolului pe care îl repre-
zenta acest flagel pentru victoria revoluției, *Lenin* adresa chemarea: „Trebuie
să acordăm maximum de atenție acestui flagel. Toată atenția noastră trebuie
să fie concentrată asupra întăririi acestei temelii a întregii noastre activi-
tăți — cerealele, combustibilul, combaterea tifosului exantematic.”⁷ În acele
condiții grele *Lenin* punea în fața medicinei sarcina grea de a-și încorda
toate forțele „... pentru a șterge de pe fața pămîntului rusesc tifosul exan-
tematic — acest produs al lipsei de civilizație, al mizeriei și inculturii”. Prezen-
tînd o mare importanță pentru acel moment istoric în care se găsea statul
sovietic, chemarea leninistă pentru combaterea tifosului exantematic avea
totodată și valoare de simbol pentru ceea ce trebuia să devină și să realizeze
medicina în noua orînduire ce se năștea: punîndu-și toate forțele în slujba
maselor muncitoare, avînd ca scop să prevină bolile, să înlătore epidemiile și
condițiile care le generează — mizeria și incultura

Totodată, *Lenin* a dat o înaltă apreciere muncii desfășurate de lucrătorii me-
dico-sanitari în condițiile războiului civil și luptei împotriva epidemiilor, luptă
care se încadra în eforturile generale ale proletariatului și țărănimii pentru înfă-
țuirea revoluției socialiste. „Se poate spune — arăta *Lenin* la cel de al II-lea
Congres al lucrătorilor din domeniul medico-sanitar din Rusia — că, în afară de
lupta pe front, nici o altă activitate n-a necesitat atîtea jertfe ca cea desfășurată
de dv.”⁸ Pe lîngă conținutul mobilizator, aprecierea conține în sine o indicație
metodică cu privire la locul și importanța în perspectivă a activității în domeniul
ocrotirii sănătății în sistemul noii societăți socialiste, societate pătrunsă de cel
mai profund umanism, care trebuie să facă totul pentru apărarea sănătății omului.

Plină de semnificație și învățăminte este și aprecierea din cuvîntarea la
Congres conform căreia „numai colaborarea dintre reprezentanții științei și
muncitori va putea pune capăt pentru totdeauna mizeriei, bolilor, stării de
insalubritate: Și aceasta se va realiza.”⁹ Ea indică telurile și sarcinile tînărului
stat socialist pe tărîmul ocrotirii sănătății, rolul și direcțiile științei și pra-
cticii medicale și caracterul lor profilactic. Tocmai pe această cale s-a consti-
tuit și dezvoltat ocrotirea sănătății în toate țările socialiste. Aplicînd în mod
creator principiile leniniste la condițiile lor social-sanitare concrete aceste
fări au elaborat o politică corespunzătoare în domeniul ocrotirii sănătății.
Ideile leniniste în acest domeniu au călăuzit și lupta P.C.R. în anii ilegali-
tății pentru sănătatea oamenilor muncii din patria noastră, ele au constituit
chezășia succeselor obținute pe linia ocrotirii sănătății poporului în anii fău-
ririi societății socialiste.

Din lucrările lui *Lenin* se desprind de asemenea, o serie de idei valoroase
cu privire la etica medicală socialistă. Spiritul de sacrificiu și abnegația în
lupta pentru sănătatea poporului, dragostea medicului față de popor, patosul
pentru știință și cultură, încrederea în forțele științei, participarea activă la
culturalizarea maselor, grija și atenția față de omul bolnav etc. sînt calități
ce conturează figura luminoasă a medicului de tip nou, care se desprind din
scrierile leniniste. Aceste trăsături caracterizează nobila activitate în dome-
niul ocrotirii sănătății ființei umane.

⁷ V. I. *Lenin*, Opere complete, vol. 39, Ed. Politică București, 1966, pag. 417.

⁸ V. I. *Lenin*, Opere complete, vol. 40, Ed. Politică București, 1966, pag. 193.

⁹ V. I. *Lenin*, Opere complete, vol. 40, Ed. Politică București, 1966, pag. 196.

Din cele arătate rezultă importanța ideilor leniniste, cât și aportul personal al lui V. I. Lenin la fundamentarea bazelor teoretice și metodologice ale ocrotirii sănătății socialiste, principii care călăuzesc activitatea pe tărîm sanitar a tuturor țărilor socialiste. Se desprinde totodată cu claritate ideea conform căreia cristalizarea rolului statului socialist în ocrotirea sănătății și asigurărilor sociale — ca latură principală a funcției cultural-educative a noului tip de stat — este indisolubil legată de activitatea teoretică și practică a lui Lenin. Este pentru prima dată în istorie cînd un stat, și acesta nu putea să fie decît statul dictaturii proletariatului, își asumă răspunderea pentru sănătatea cetățenilor săi. Ea scoate în evidență și mai mult superioritatea statului socialist, profundul umanism care stă la baza funcțiilor sale. Acest umanism își are originea în marxism-leninism — baza ideologică a activității statului în condițiile orînduirii socialiste.

Întreaga experiență a țărilor socialiste în domeniul sănătății publice ne demonstrează, fără putîntă de tăgadă, că orientarea ocrotirii sănătății în condițiile socialismului este dată de marxism-leninism, de umanismul societății socialiste, cel mai autentic și profund umanism, în centrul căruia se află omul muncii.

Sosit la redacție: 19 ianuarie 1970.
